

УДК 338.2:004

Цимбаленко Н. В., к.е.н., доцент
Державний торговельно-економічний університет

Шкуренко М. В.
Київський національний університет технологій та дизайну

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Сучасні умови глобальної нестабільності та високої турбулентності бізнес-середовища обумовлюють необхідність пошуку ефективних інструментів управління фінансовими результатами суб'єктів підприємництва. Прибуток, як основний критерій ефективності господарської діяльності та джерело інвестиційного розвитку, потребує якісно нових підходів до побудови системи управління. Традиційні методи аналізу, що ґрунтуються переважно на ретроспективних даних, не завжди забезпечують достатній рівень оперативності та достовірності управлінських рішень, особливо в умовах війни, кризи чи різких змін кон'юнктури ринку [1].

Застосування технологій штучного інтелекту (далі ШІ) відкриває принципово нові можливості в управлінні прибутком. Алгоритми машинного навчання дозволяють виявляти приховані залежності між доходами, витратами та зовнішніми факторами, які впливають на величину прибутку, а також здійснювати прогнозування попиту, формувати оптимальні сценарії цінової політики та визначати найбільш рентабельні напрями діяльності суб'єкта підприємництва. Обробка великих масивів даних (Big Data) забезпечує глибший рівень аналітики, мінімізуючи вплив суб'єктивних чинників на процес прийняття рішень [2].

Слід особливо підкреслити, що цифровізація фінансового менеджменту є каталізатором підвищення ефективності управління підприємством в цілому. Впровадження інтелектуальних систем підтримки рішень дозволяє автоматизувати моніторинг фінансових потоків, формувати моделі прогнозової аналітики, швидко реагувати на зміни у макроекономічному середовищі [3]. Крім того, використання ШІ забезпечує можливість багатофакторного аналізу сценаріїв розвитку прибутку з урахуванням політичних, соціальних та ринкових ризиків, що особливо актуально для України в сучасних умовах.

Так, використання FinTech (штучного інтелекту і машинного навчання, Big Data та аналітики, роботизації процесів, блокчейну та хмарних технологій), призводить до вдосконалення системи управління прибутком. Зокрема, відбувається підвищення достовірності та оперативності даних; забезпечується прогнозування та сценарний аналіз прибутку, управління собівартістю та маржинальністю; вдосконалюється управління ризиками та захист від шахрайства; відбувається автоматизація виконання умов угод (автоматична виплата при підтвердженні доставки) тощо.

Використання ШІ та інших FinTech-рішень не лише спрощує управління прибутком, а й посилює фінансову стійкість суб'єкта підприємництва. Завдяки автоматизованим аналітичним системам менеджмент може своєчасно виявляти негативні

тенденції – зниження маржі, зростання дебіторської заборгованості, уповільнення оборотності запасів – і приймати рішення для стабілізації прибутковості. Суб'єкти підприємництва, які використовують FinTech в системі управління прибутком, демонструють вищу стабільність фінансових результатів, порівняно із тими, які обмежуються традиційними підходами до управління. Це обумовлено тим, що FinTech дозволяють не лише фіксувати минулі результати суб'єктів господарювання, а й моделювати майбутні.

У найближчі роки очікується ще більш глибока трансформація фінансової аналітики, зокрема, на підприємствах. Основні перспективи впровадження ІІІ та інших FinTech наведено на рис. 1.

Штучний інтелект нового покоління (GenAI)	• Зможе не лише прогнозувати, а й пояснювати причини зміни прибутковості, формуючи аналітичні звіти природною мовою.
Інтернет речей (IoT)	• Інтеграція виробничих даних із фінансовими, що дозволить у режимі реального часу бачити витрати на одиницю продукції.
Quantum FinTech	• Застосування квантових обчислень для складних фінансових моделей, що підвищить точність прогнозів.
ESG-аналітика	• Поєднання фінансових та нефінансових показників (екологічних, соціальних, управлінських) для оцінки довгострокового впливу на прибуток.
Інтеграція FinTech із GovTech	• Автоматичний обмін даними між підприємствами і державними платформами з метою підвищення прозорості фінансової звітності.

Рис. 1. Перспективи впровадження ІІІ та ін. FinTech [1-4]

Отже, інтеграція технологій ІІІ та інших FinTech-рішень у систему управління прибутком формує нову парадигму фінансового менеджменту. Вона забезпечує не лише підвищення точності та швидкості прийняття рішень, а й створює умови для зміцнення конкурентних позицій суб'єктів підприємництва, що дозволяє розглядати впровадження ІІІ як стратегічну необхідність для забезпечення їх довгострокової стійкості та сталого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Савицька Г.В. *Економічний аналіз діяльності підприємства: підручник*. Київ: Знання, 2019. 672 с.

2. Авденко А., Кастро Л., Крішкуоло А., Жілазо М., Яковано Л., Кайзер М., Мадуро Ф. *Business amid chaos: How Ukraine's firms suffered and adapted since the 2022 invasion*. World Bank Group, 2024. URL: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/ede46ae29828a9550451e91d718f17cd-0050012024/related/Maduko-Conflict-Displacement-4.pdf>.

3. Продіус О.І., Афанасенко М.А., Пухленко В.В. Стратегічні напрями підвищення ефективності діяльності торгівельного підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 63. URL: <https://www.researchgate.net/publication/382234945>.

4. World Bank Group. *Ukraine: Firms through the War*. November 2023. URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/03/Ukraine.-Firms-through-the-War-Paper-Nov-2023.pdf>.